

Ֆիզիկա

УДК 577.3

Գ. Լ. ԲԱՆԱՐՅԱՆ

**ԴՆԹ-Ի ՋՐԱՅԻՆ ԼՈՒԾՈՒՅԹԻ ՎՐԱ ՑԱԾՐ ԻՆՏԵՆՍԻՎՈՒԹՅԱՆ
ՍԻԼԻՍՏԵՏՐԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱՍԱԳՆԻՍԱԿԱՆ ԱԼԻՔՆԵՐԻ
ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱԼՍԱՆ
ԴԻՖԵՐԵՆՑԻԱԼ ԿՈՐԵՐԻ ՄԻՋՈՑՈՎ**

Հայտնի է, որ ջրի մոլեկուլային կառուցվածքների սեփական տատանումների հաճախություններով (64,5 և 50,3 ԳՀգ) ԴՆԹ-ի ջուր-աղային լուծույթները ճառագայթելիս փոխվում է ջրի կառուցվածքը, որի հետևանքով ԴՆԹ-ի ջերմակայունությունը աճում է $\sim 1^{\circ}\text{C}$ չափով, իսկ հալման միջակայքը փորձի սխալի սահմաններում փոքրանում է [1]: Միաժամանակ ցույց է տրված, որ ԴՆԹ-ի հալման դիֆերենցիալ կորերի (ՀԴԿ) առաջին և երկրորդ կենտրոնական մոմենտների օգնությամբ կարելի մեծ ճշտությամբ որոշել ԴՆԹ-ի հալման պրոցեսը բնութագրող պարամետրերը (հալման ջերմաստիճանը՝ T_h և միջակայքը՝ ΔT) [2]: Հետևաբար, ունենալով 64,5 ԳՀգ հաճախությամբ ճառագայթված ԴՆԹ-ի ՀԴԿ-երը, կարելի է հաշվել նրանց առաջին և երկրորդ կենտրոնական մոմենտները և ավելի մեծ ճշտությամբ որոշել ԴՆԹ-ի հալման պարամետրերի փոփոխության վարքը ճառագայթման հետևանքով:

Հետազոտության մեթոդիկան: Օգտագործվել է հորթի ուրցագեղձի ԴՆԹ («Sigma», ԱՄՆ): Պատրաստվել է ԴՆԹ-ի լուծույթ 0,1SSC բուֆերում, pH 7,2 (1SSC=0,15 M NaCl+0,015 M Na-ի ցիտրատ): Նմուշների ճառագայթումը մանրամասն նկարագրված է [3] աշխատանքում:

ԴՆԹ-ի հալման կորերը ստացվել են UNICAM SP 8-100 սպեկտրոֆոտոմետրի միջոցով [1, 3]: ՀԴԿ-երի ստացումը և դրանց գաուսյան բաղադրիչների գումարի տեսքով ներկայացումը մանրամասն նկարագրված է [2] աշխատանքում:

Ստացված արդյունքները և քննարկումը: Չափման համար պատրաստված ԴՆԹ-ի ջրային լուծույթները ճառագայթվել են 64,5 ԳՀգ հաճախությամբ էլեկտրամագնիսական ալիքներով, սենյակային ջերմաստիճանում 30, 40, 60, 90 և 120 րոպե տևողությամբ: Ստացվել են չճառագայթված և ճառագայթված ԴՆԹ-ի հալման կորերը, որոնցից անցում է կատարվել ՀԴԿ-երին: Նրանց առաջին (M_1) և երկրորդ (M_2) կենտրոնական մոմենտները կարելի է հաշվել հետևյալ բանաձևերով [2].

$$M_1 = \sum_{i=1}^n S_i T_i, \quad (1)$$

$$M_2 = \sum_{i=1}^n \sigma_i^2 S_i + \sum_{i=1}^n T_i^2 S_i - M_1^2, \quad (2)$$

որտեղ S_i, σ_i, T_i -ն համապատասխանաբար i -րդ գաուսյան բաղադրիչի մակերեսն է, միջին քառակուսային լայնությունը և ջերմաստիճանային առանցքի վրա նրա դիրքը: M_2 -ի միջոցով կարելի է հաշվել ԴՆԹ-ի հալման ΔT միջակայքը.

$$\Delta T = \sqrt{2\pi M_2} : \quad (3)$$

Նշենք, որ M_1 -ը հանդիսանում է նույն T_h պարամետրը: Հետևաբար, ունենալով ճառագայթված և չճառագայթված ԴՆԹ-ների ՀԴԿ-երը, գաուսյան վերլուծության միջոցով կարելի է հաշվել S_i, σ_i և T_i պարամետրերի արժեքները, հաշվել M_1 և M_2 մեծությունները, այնուհետև՝ T_h և ΔT -ն (1) և (3) բանաձևերով [2]:

Հայտնի է, որ ԴՆԹ-ի ՀԴԿ-երը կարելի է վերլուծել տարբեր թվով գաուսյան բաղադրիչների, սակայն հաշվումները ցույց են տվել է [4], որ ԴՆԹ մոլեկուլի ֆիզիկաքիմիական բնութագրերի արժեքները կախված չեն գաուսյան բաղադրիչների վերլուծության եղանակից և նրանց թվաքանակից: Քանի որ հորթի ուրցագեղձի ԴՆԹ-ի ՀԴԿ-երը միշտ ներկայացվում են 5 գաուսյան բաղադրիչների տեսքով և վերլուծվում են միայն մի եղանակով, ապա մեր ուսումնասիրությունների համար ընտրել ենք հատկապես այդ ԴՆԹ-ն: Աղյուսակում բերված են 64,5 ԳՀց հաճախությամբ ցածր ինտենսիվության միլիմետրային էլեկտրամագնիսական (ՄԷՄ) ալիքներով ճառագայթված հորթի ուրցագեղձի ԴՆԹ-ի ՀԴԿ-երից (1)–(3) բանաձևերով հաշվարկված T_h և ΔT պարամետրերի արժեքները՝ կախված ճառագայթման տևողությունից:

ճառագայթման տևողությունը (րոպե)	$T_h, ^\circ C$	$\Delta T, ^\circ C$
0	72,01±0,05	10,13±0,05
30	72,18±0,05	10,08±0,06
40	72,46±0,05	10,02±0,05
60	72,75±0,06	9,88±0,06
90	73,05±0,06	9,80±0,05
120	73,18±0,05	9,78±0,06

Ինչպես երևում է աղյուսակից, ճառագայթման տևողությունից կախված դիտվում է T_h հալման ջերմաստիճանի աճ $\sim 1,2^\circ C$ -ով: Միաժամանակ՝ ΔT հալման միջակայքը նվազում է $0,35^\circ C$ չափով, որը դուրս է փորձի սխալի սահմաններից:

64,5 ԳՀց հաճախությամբ ԴՆԹ-ի լուծույթը ճառագայթելիս ԴՆԹ-ի ջերմակայունությունը աճում է, սակայն քանի որ ΔT -ն փոքրանում է, կարելի է ենթադրել, որ ΔT հիմքերի զույգերը ավելի շատ են կայունանում, քան GC զույգերը: Հայտնի է, որ ԴՆԹ-ի ռեզոնանսային կլանման հաճախությունները 2–9 ԳՀց տիրույթում են [5], հետևաբար, ԴՆԹ-ի լուծույթը 64,5 ԳՀց հաճախությամբ ճառագայթելիս նրա ջերմակայունության աճը կարելի է բացատրել ջրի կառուցվածքի փոփոխությամբ [1, 3], որի հետևանքով էլ փոփոխություն է կրում ԴՆԹ-ի կառուցվածքը: Ամենայն հավանականությամբ, ՄԷՄ ալիքների ազդեցության ներքո փոքրանում է ջրում լուծված իոնների

(հիմնականում՝ Na^+ -ի) և ԴՆԹ-ի հետ կապված ջրի մոլեկուլների թիվը կատարվում է ապահիդրատացում: Այդ պատճառով Na -ի իոնները ավելի էֆեկտիվ են էկրանավորում բացասական լիցքավորված ֆոսֆորային խմբերը, որի հետևանքով էլ աճում է ԴՆԹ-ի հալման ջերմաստիճանը: Իոններից և ազոտային հիմքերի զույգերից պոկված ջրի մոլեկուլները հիմնականում տեղավորվում են ջրի հեքսագոնալ կառուցվածքի «դատարկ» մասերում [6], ուստի, ամենայն հավանականությամբ, մեծանում է ջրա-աղային լուծույթի խտությունը, ինչը և դիտվել է մեր կողմից [7]:

Հայտնի է [8], որ ԴՆԹ-ի AT զույգերի հետ կապված ջրի մոլեկուլների թիվը $\sim 2,3$ մոլեկուլներով ավելի է GC զույգերի հետ կապված ջրի մոլեկուլների թվից: Հաշվումները ևս հաստատում են, որ ԴՆԹ-ի հետ կապված ջուրը որոշակի փոփոխություն է կրում ջրի հեքսագոնալ կառուցվածքի տատանումների ռեզոնանսային 64,5 ԳՀց հաճախությամբ ճառագայթելիս, որի հետևանքով էլ ԴՆԹ-ի մոլեկուլը կայունանում է հիմնականում ավելի հիդրատացված AT-հարուստ տեղամասերի հաշվին:

Մոլեկուլային ֆիզիկայի ամբիոն

Ստացվել է 09.10.2007

Գ Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Թ Յ Ա Ն

1. **Бабаян Ю.С., Маркарян А.Ш., Калантарян В.П., Казарян Р.С., Парсаданян М.А., Вардеванян П.О.** – Биофизика, 2007, т. 52, № 2, с. 382–384.
2. **Бабаян Ю.С., Акопян С.Н., Маркарян А.Ш., Казарян Р.С., Оганесян А.А.** – Вестник МАНЭБ, 2005, т. 10, № 5, с. 180–183.
3. **Բարսյան Յու.Ս., Քալանթարյան Վ.Պ., Հակոբյան Ս.Ն., Սեֆրյան Հ.Ե., Մարգարյան Ա.Շ.** – ԵՊՀ Գիտական տեղեկագիր, 2005, № 2, էջ 142–143.
4. **Ахрем А.А., Асланян В.М., Бабаян Ю.С., Ландо Д.Ю.** – Доклады АН БССР, 1980, т. 24, № 3, с. 264–267.
5. **Илларионов В.Е.** Медицинские информационно-волновые технологии. М.: ВЦМК «Защита», 1998.
6. **Высоцкий В.И., Корнилова А.А.** – Вестник Моск. универ., серия 3, Физика, 2004, № 3, с. 58–62.
7. **Бабаян Ю.С., Акопян С.Н., Казарян Р.С., Калантарян В.П., Симонян Г.С., Хачатрян А.Б., Антонян А.П., Вардеванян П.О.** – Биомедицинские технологии и радиоэлектроника, 2006, № 11, с. 64–68.
8. **Tikhomirova A., Chalikian T.** – J. Mol. Biol., 2004, v. 341, p. 551–563.

Գ. Լ. ԿԱՆԱՐՅԱՆ

ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ НИЗКОИНТЕНСИВНЫХ МИЛЛИМЕТРОВЫХ ЭЛЕКТРОМАГНИТНЫХ ВОЛН НА ВОДНЫЕ РАСТВОРЫ ДНК ПРИ ПОМОЩИ ДИФФЕРЕНЦИАЛЬНЫХ КРИВЫХ ПЛАВЛЕНИЯ

Резюме

При помощи дифференциальных кривых плавления вычислены параметры плавления ДНК: температура ($T_{пл}$) и интервал плавления (ΔT).

Показано, что при облучении растворов ДНК электромагнитными волнами с частотой 64,5 ГГц $T_{пл}$ увеличивается на $\sim 1,2^{\circ}C$, а ΔT уменьшается на $0,35^{\circ}C$.

G. L. KANARYAN

INVESTIGATION OF THE INFLUENCE OF LOW INTENSITY MM
ELECTROMAGNETIC WAVES ON DNA WATER SOLUTION BY
DENATURATION DIFFERENTIAL CURVES

Summary

The parameters of DNA denaturation, the temperature of DNA denaturation (T_m) and its interval (ΔT) has been calculated by denaturation differential curves. It was shown that during the radiation of DNA solution by the frequency of 64.5 GHz the temperature of DNA denaturation (T_m) increases by $1,2^{\circ}C$ and its interval (ΔT) decreases by $0,35^{\circ}C$.